

Република Србија
ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД
5 Пж 6448/23
14.03.2024. године
Београд

ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД у већу састављеном од судије Браниславе Горавице, председника већа, судије Ђорђа Јовановића и судије Марије Меденице, чланова већа, у правној ствари тужиоца АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО ЗА ПОЉОПРИВРЕДНУ ПРОИЗВОДНЈУ, - У СТЕЧАЈУ,, матични број, кога заступа Ђорђе Стефановић, адвокат из, против тужених 1. АА из,, ЈМБГ:....., чији је пуномоћник Драгомир Тодоровић, адвокат из и 2. СТЕЧАЈНА МАСА ДОО ЗА ПОЉОПРИВРЕДНУ ПРОИЗВОДЊУ И УСЛУГЕ „.....“ ДОО - У СТЕЧАЈУ,, матични број, чији је пуномоћник Мирко Васиљевић, адвокат из, ради накнаде штете, вредност спора 7.996.184,00 динара, одлучујући о жалби тужиоца изјављеној против пресуде Привредног суда у Панчеву 4 П 242/19 од 04.09.2023. године и жалбама тужиоца и првотуженог изјављеним против допунског решења Привредног суда у Панчеву 4 П 242/19 од 20.10.2023. године, у седници већа одржаној дана 14.03.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Привредног суда у Панчеву 4 П 242/19 од 04.09.2023. године и допунско решење истог суда 4 П 242/19 од 20.10.2023. године и предмет враћа првостепеном суду на поновни поступак.

Образложење

Првостепеном пресудом, у ставу првом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев да се обавезе првотужени да тужиоцу солидарно са друготуженим накнади штету у износу од 14.194.832,50 динара са законском затезном каматом почев од 29.03.2006. године до коначне исплате. У ставу другом одбијен је као неоснован тужбени захтев да се утврди потраживање тужиоца према друготуженом као солидарним дужнику са првотуженим, у износу од укупно 23.728.834,69 динара. У ставу трећем изреке обавезан је тужилац да друготуженом надокнади трошкове поступка у износу од 121.000,00 динара.

Тужилац је против наведене пресуде благовремено изјавио жалбу, из свих законом дозвољених разлога, којом је предложио да се побијана пресуда преиначи или укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

Допунским решењем првостепеног суда 4 П 242/19 од 20.10.2023. године, обавезан је тужилац да првотуженом на име трошкова парничног поступка плати износ од 224.390,00 динара.

Благовременим жалбама, тужилац и првотужени су оспорили наведено решење и предложили да се исто укине и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање.

Одговори на изјављене жалбе суду нису поднети.

Испитујући законитост и правилност побијаних одлука, у границама одређеним одредбом члана 386 Закона о парничном поступку, Привредни апелациони суд је одлучио као у изреци из следећих разлога.

У првостепеном поступку нису учињене апсолутно битне повреде из одредбе члана 374 ст. 2 Закона о парничном поступку, на које овај суд пази по службеној дужности, али се основано жалбом тужиоца указује да је учињена битна повреда поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку, обзиром да првостепена пресуда има недостатака због којих се њена правилност не може испитати.

Према стању у списима, тужилац је у тужби, коју је поднео суду 30.01.2019. године и током поступка, истицао да су му овде тужени скривили штету у износу као у изреци пресуде, и то тако што је првотужени вршећи дужност законског заступника тужиоца, признао потраживање друштва доо, по основу фиктивних фактура 5966 од 16.12.2003. године, 56969 од 31.12.2003. године и 7463 од 31.12.2003. године, укупне вредности 7.996.184,00 динара, након чега су друготуженом у поступку извршења пред Општинским судом у Вршцу И 56/05 (који је ступио на место доо као извршног повериоца по основу уговора о преузимању потраживања од 23.01.2006. године), ради намирења тог потраживања, коначно досуђене непокретности у власништву тужиоца, чиме је претрпео штету у вредности те непокретности. Тужени првог реда је истакао приговор застарелости потраживања тужиоца, те тврдио да је роба која је била предмет поменутих фактура и испоручена тужиоцу. Друготужени је пак истицао да је непокретност стекао у поступку извршења, као савестан купац, те да није дужник накнаде штете ни по једном основу.

Из приложених писаних доказа произлази да је правни претходник тужиоца са друштвом доо из био у пословном односу почев од 24.03.2003. године, када је закључен Уговор о заједничкој производњи сунцокрета рода 2003. године, према ком је ДОО био у обавези да обезбеди неопходан репроматеријал, а тужилац да обави производњу на утврђеним обрадивим површинама. Управо то правно лице тужиоцу је испоставило рачуне, за које тужилац тврди да су фиктивно издати, и да су повредом дужности пажње признати од стране првотуженог као тада законског заступника тужиоца. Потраживање по наведеним рачунима од друштва доо преузео је друготужени, уговором од 23.01.2006. године, након чега је ступио на место доо као извршног повериоца, у извршном поступку Општинског суда у Вршцу И-56/05. У том поступку су решењем о досуђењу непокретности И 56/05 од 28.02.2006. године и решењем И 56/05 од 29.03.2006. године правном претходнику друготуженог досуђене непокретности и то: некретнина уписана у зкул ко, пословни простор означен са бројем 4 у приземљу, у површини од 151,34м², у згради саграђеној на парцели број, у улици, за износ од 9.130.846,66 динара и 1/4 дела пословног простора означеног бројем 5/а, у приземљу, у површини од 53,18м², у згради саграђеној на парцели број, у улици У поступку извршења је утврђена тржишна вредност предметних непокретности на дан вештачења 20.01.2022. године и то за пословни простор бр. 4, површине 151,34 м² од 107.000,00 евра или 12.581.000,00 динара, а за ¼ пословног простора површине 53,2 м², 10.175,00 евра или 1.196.000,00 динара.

Против првотуженог вођен је кривични поступак. У том поступку стављено му је на терет да је као директор АД „.....“ из у намери прибављања противправне имовинске користи за правно лице ДОО из, чији је сувласник, пренео потраживање ДОО „.....“, на основу фактуре број 5966 од 16.12.2003. године на износ од 154.437,89 динара, фактуре број 5969 од 16.12.2003. године на износ од 7.080.535,79 динара, фактуре број 7463 од 31.12.2003. године на износ од 761.210,00 динара, иако је знао да су фиктивне и да роба по наведеним рачунима није испоручена

од стране ДОО из, а потом јер је као сувласник ДОО из, у извршном предмету Општинског суда у Вршцу И. 56/05, ступио на место извршног повериоца уместо доо из, по основу уговора о преузимању потраживања од 23.01.2006. године, након чега су му у поступку принудног извршења, на име непостојећег потраживања, досуђене предметне некретнине. Тај поступак је обустављен решењем Основног суда у Вршцу, К 222/11 од 23.10.2018. године /правоснажним и извршним дана 09.11.2018. године/, услед наступања апсолутне застарелости кривичног гоњења.

Обзиром да је међу парничним странкама била спорна чињеница да ли је по рачунима 5966 од 16.12.2003. године, 56969 од 31.12.2003. године и 7463 од 31.12.2003. године, по којим је првотужени признао дуговање тужиоца, тужиоцу и испоручена роба, одређено је извођење доказа економско - финансијским вештачењем. У основном налазу, судски вештак је утврдио да испорука робе наведене у рачунима није извршена, али је, након што је првотужени на рочишту за главну расправу (27.05.2021. године), приложио отпремнице, које рачуне прате и рачуне/отпремнице које потврђују да је тужилац истом робом даље располагао, сачинио допунски налаз у ком је таксативно навео бројеве отпремница и рачуна отпремница тужиоца и дао изјашњење да је испорука робе ипак извршена. Тужилац је оспорио веродостојност од стране првотуженог приложених исправа обзиром на фазу поступка у којој су приложене као и јер су приложене у копији.

На околност висине штете – вредности непокретности тужиоца која је отуђена у поступку извршења, изведено је грађевинско вештачење, којим су непокретности тужиоца отуђене у поступку извршења, на дан вештачења процењене на укупан износ од 13.777.000,00 динара.

Првостепени суд је прихватајући допунски налаз и изјашњење вештака економско финансијске струке, према ком тужилац јесте запримио робу доо, у вредности од 7.212.572,92 динара, позивом на одредбе чл. 155 Закона о облигационим односима и чланове 63 и 67 Закона о привредним друштвима, оценио да тужени првог реда није скривио штету коју тужилац тражи. Надаље, у погледу износа од неоправданих 783.610,76 динара, за који вештачењем није могло бити утврђено да је оправда испоруком робе, првостепени суд је решавајући по приговору застарелости применом чл. 376 став 1. Закона о облигационим односима закључио да је рок истекао, па је одбио тужбени захтев у целини и у односу на оба тужена.

При оцени приговора застарелости, првостепени суд је закључио да је подношењем имовинско правног захтева 25.10.2010. године застарелост потраживања тужиоца прекинута, али да је од дана подношења тог захтева до дана подношења тужбе у овој парници протекао трогодишњи, субјективни али и петогодишњи објективни рок застарелости потраживања из чл. 376 Закона о облигационим односима.

Одлука првостепеног суда, за сада се не може прихватити као правилна.

Наиме, закључак првостепеног суда да је првотужени поступао са правилима дужне пажње када је признао обавезу према трећем лицу по спорним рачунима, заснован је на налазу вештака економско финансијске струке, који се током поступка, у свом допунском налазу и усменом изјашњењу изјаснио да је тужени приложио отпремнице у фотокопији, а да из тако приложених копија исправа произлази да су спорни рачуни били праћени отпремницама које потврђују конкретне послове промене. Тужилац је међутим по пријему допунског изјашњења вештака истакао да спори веродостојност исправа обзиром на протек времена и моменат када су предате суду. Првостепени суд ни речју није образложио разлоге из којих је оценио да су копије отпремница веродостојне, те није навео разлоге због којих је исте прихватио као доказ спорне испоруке робе. Код чињенице да суду нису били достављени оригинали

отпремница на увид онда се за сада не може прихватити закључак првостепеног суда да је роба која је фактурисана спорним рачунима и испоручена туженом.

Другостепени суд је притом имао у виду да је тужени првог реда на рочишту за главну расправу на ком је копије отпремница и приложио, навео да су исте саставни део кривичног списка, што значи да је првостепени суд имао на располагању могућност да увидом у списе тог предмета утврди и разјасни да ли су и када отпремнице приложене у списе тог предмета, те да ли су исте здружене у оригиналу или опет у копији. Све наведено првостепени суд је пропустио да утврди и разјасни, па се основано жалбом тужиоца истиче да пресудом у том погледу нису дати разлози о битним чињеницама од значаја за доношење правилне и законите одлуке.

Осим тога, првостепени суд је, када је у питању тужени првог реда, оценио да је прихватом рачуна трећег лица, поступао савесно, са пажњом доброг привредника и у разумном уверењу да делује у најбољем интересу друштва. Претходно међутим није оценио да ли је предметна тужба поднета у року прописаном чл. 77 Закона о привредним друштвима. Реч је о преклузивном року материјалног права и његово пропуштање води губитку права на судску заштиту што има за последицу немогућност суда да о предмету таквог спора мериторно одлучује.

Надаље, за сада се не може прихватити ни закључак првостепеног суда о томе да је потраживање тужиоца застарело. Из навода тужбе и речи тужиоца током поступка следи да је за тужиоца штета коју тужбом тражи настала умањењем имовине - продајом непокретности тужиоца у поступку извршења и то ради намирења дуга по рачунима по којим је првотужени у име тужиоца признао дуговање.

С обзиром на то за почетак рока застарелости било је потребно претходно идентификовати саму штету, у чему се иста састоји, моменат настанка штете, а потом применом чл. 376 Закона о облигационим односима дати оцену по поднетом приговору. Првостепени суд је као почетак рока застарелости узео у обзир моменат издавања спорних фактура, иако издавање фактура само по себи нема за последицу умањење имовине, нити спречава да се иста увећа. Признање дуговања од стране првотуженог, по издавању спорних рачуна, представља штетну радњу, али је штета за тужиоца свакако настала оног тренутка када је та радња узроковала умањење његове имовине, а умањење имовине у овом конкретном случају у вези је са предајом непокретности друготуженом у поступку извршења. С обзиром на то основано се жалбом тужиоца истиче да је у погледу оцене приговора застарелости првостепени суд донео нејасну и противречну одлуку.

Поред наведеног првостепени суд је приликом оцене истог приговора, нашао да је тужилац подношењем имовинско правног захтева у кривичном поступку прекинуо застарелост сходно чл. 388 Закона о облигационим односима, што је правилан закључак. Међутим, одмах потом закључио је да је застарелост почела изнова да тече од наредног дана, што значи да није узео у обзир околност да је по подношењу имовинско правног захтева и за све време трајања кривичног поступка застарелост била у прекиду и није текла све до правноснажне обуставе тог поступка. Радњом оштећеног застарелост се прекида подношењем тужбе и сваком другом радњом предузетом против дужника пред судом или другим државним органом ради утврђивања, обезбеђења или остварења потраживања. Ако оштећени повуче тужбу, сматра се да прекид застарелости није наступио. Такође, сматраће се да није наступио прекид застарелости ако тужба коју је поднео тужилац, или пак његов захтев, буде одбачена или одбијена. Међутим, ако је тужба против дужника одбачена због ненадлежности суда или неког другог узрока који се не тиче суштине ствари, па поверилац подигне поново тужбу у року од три месеца од дана правноснажности одлуке о одбацивању тужбе, сматра се да је застаревање прекинуто првом тужбом.

Прекид застарелости права на накнаду штете наступа и онда када поверилац у кривичном поступку поднесе имовинскоправни захтев. Тај прекид застарелости није везан за исход кривичног поступка ако је оштећени ради остваривања свог захтева упућен на парницу и ако је у року од три месеца од правноснажности пресуде кривичног суда покренуо парницу за накнаду штете. Сматраће се да прекид застарелости није наступио ако поверилац одустане од тужбе. Дакле, имовинскоправни захтев поднет у кривичном поступку прекида застаревање захтева за накнаду штете без обзира на исход кривичног поступка, с тим да када је тај поступак окончан због узрока који се не тиче суштине ствари, па поверилац подигне поново тужбу у року од три месеца од дана правноснажности одлуке, сматра се да је застаревање прекинуто првом тужбом (члан 390. став 1). И у том погледу самим тим нису дати јасни разлози о битним чињеницама за доношење одлуке. У сваком случају приговор застарелости истакао је само првотужени, па су изостали разлози за одлуку каква је донета у односу на друготуженог.

Зато је првостепена пресуда морала бити укинута.

У поновном поступку првостепени суд ће поступити по примедбама из овог решења тако што ће оценити благовремености тужбе у односу на првотуженог. Уколико утврди да је иста благовремено поднета у односу на првотуженог поново ће оценити приговор застарелости потраживања на начин како је то појашњено у овој одлуци, а затим ће у зависности од оцене приговора, разјаснити примедбе тужиоца усмерене на веродостојност отпремница које је у копији приложио тужени и дати разлоге за своју одлуку и у односу на друготуженог. Тек потом донеће нову, закониту и правилну одлуку о захтеву тужбе којом ће одлучити о целокупним трошковима поступка. Обзиром да је допунским решењем одлучено о трошковима поступка првотуженог, и то решење морало је бити укинута, јер је одлука о трошковима поступка условљена одлуком о главној ствари.

ММ/ЈО

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА – СУДИЈА

Бранислава Горавица, с. р.

Тачност отправка оверава

Управитељ писарнице

Срђан Никић